

BONICKO

Muzej pozorišne umetnosti
SR Srbije
decembar 1973.

Ova izložba je posvećena
osnivaču Opere u Beogradu
Stanislavu Biničkom.

Autor izložbe i kataloga:
Veroslava Petrović

... Ali merilo kojim se meri rad i značaj kulturnoga pionira koji je radio u našoj sirovoj sredini i borio se sa našim istrajnim i doslednim javašlukom, ne može biti svedeno na čisto i jedino muzičke razmere, čega se mi strogo pridržavamo u našim ocenama. Merilo mora biti tananje i osetljivije. Treba preći u pameti kulturni i psihološki prostor koji nas deli od mučnih početaka, treba shvatiti poletni smisao pre-galaštva i ustalaštva prvih evropskih naraštaja. Zato, držim da će se značaj Staše Biničkoga moći bolje i potpunije oceniti tek u vezi sa celokupnim načinom života, sa njegovom odbojnom gustinom kulturnih prepreka, koje su iskrasavale i morale iskrasavati u ono doba koje je iza nas ...«

Stanislav Vinaver

Stanislav S. Binički
(1872—1942)

BONIČKO

Stanislav Binički se rodio i rastao u periodu kada se Kneževina Srbija razvija u modernu građansku državu i kada, posle Berlinskog kongresa (1878), dobija potpunu nezavisnost i proširuje svoju teritoriju na četiri okruga.

Rođen je u mestu Jasika kod Kruševca 27. jula 1872. godine, gde mu je otac, Stevan Binički, inženjerijski poručnik, bio sa službom kao komandir pontonjerske čete koja je održavala most na Moravi.

Osnovnu školu je završio u rodnom mestu, a gimnaziju u Nišu, gde je u prvom razredu gimnazije učio violinu i flautu, kod učitelja muzike Brunetia i vojnog muzičara Pavla Gajica. U višim razredima gimnazije predaju mu Josif i Bohumil Svoboda. Već kao učenik gimnazije, mlađi Stanislav, pokazuje svoju darovitost. Komponuje kraće pesme za solo pevanje i hor i diriguje đačkim horovima. 1890. godine završio je veliku maturu u Nišu i upisao se na prirodno matematički odsek Filosofskog fakulteta u Beogradu, gde je diplomirao 1894. godine.

U toku studija bavi se intenzivno muzikom; peva u »Obiliću«, kojim u to vreme upravlja Josif Marinković, i u »Beogradskom pevačkom društvu« u kome je upravnik Stevan Mokranjac, a na Velikoj školi osniva »Akademsko muzičko društvo«, koje u to vreme počinje da neguje instrumentalnu muziku pod upravom Josifa Svobode.

Prvu službu, kao suplent (1894—1895), dobio je u Leskovačkoj gimnaziji. Došao je da predaje matematiku, ali je pored ovog predmeta predavao i pevanje, violinu i flautu. Uz pomoć nekoliko kolega, a naročito suplenta Mirka Popovića, obnavlja pevačko društvo »Branko« i postaje njegov horovoda. U Leskovcu komponuje zbirku »Pesme iz okoline Leskovca«. Inspirisan folklorom ovoga kraja, komponuje i jednu orkestarsku minijaturu »Zašto Sike, zašto«. Ova pesma

Stanislav S. Binički
(1872—1942)

pevala se još u doba turske vladavine i bila je vezana za legendu o jednoj ljubavnoj avanturi leskovačkog miralaja (okružni načelnik) i devojke Sike.

1896. godine dobija stipendiju Ministarstva prosvete za školovanje na Muzičkoj akademiji u Minhenu. Po isteku prve stipendije, koja je trajala godinu dana, dobija drugu, od Ministarstva vojnog, za nastavak muzičkih studija. Na Akademiji u Minhenu vodio ga je četiri godine poznati profesor kontrapunkta Jozef Rajuberger.

Ova stipendija, Ministarstva vojnog, umnogome je ograničila njegov dalji rad, jer ga je vojna služba, sa svojom disciplinom i neprekidnim obavezama, često ometala u umetničkom stvaralaštvu.

U Minhenu komponuje nekoliko sastava za mešoviti hor na stihove nemačkih pesnika. U Minhenu se i ženi sa koleginicom Fridom Blank (po udaji Miroslava Binički), vernom saradnicom, zaslužnim umetnikom i istaknutim pedagogom.

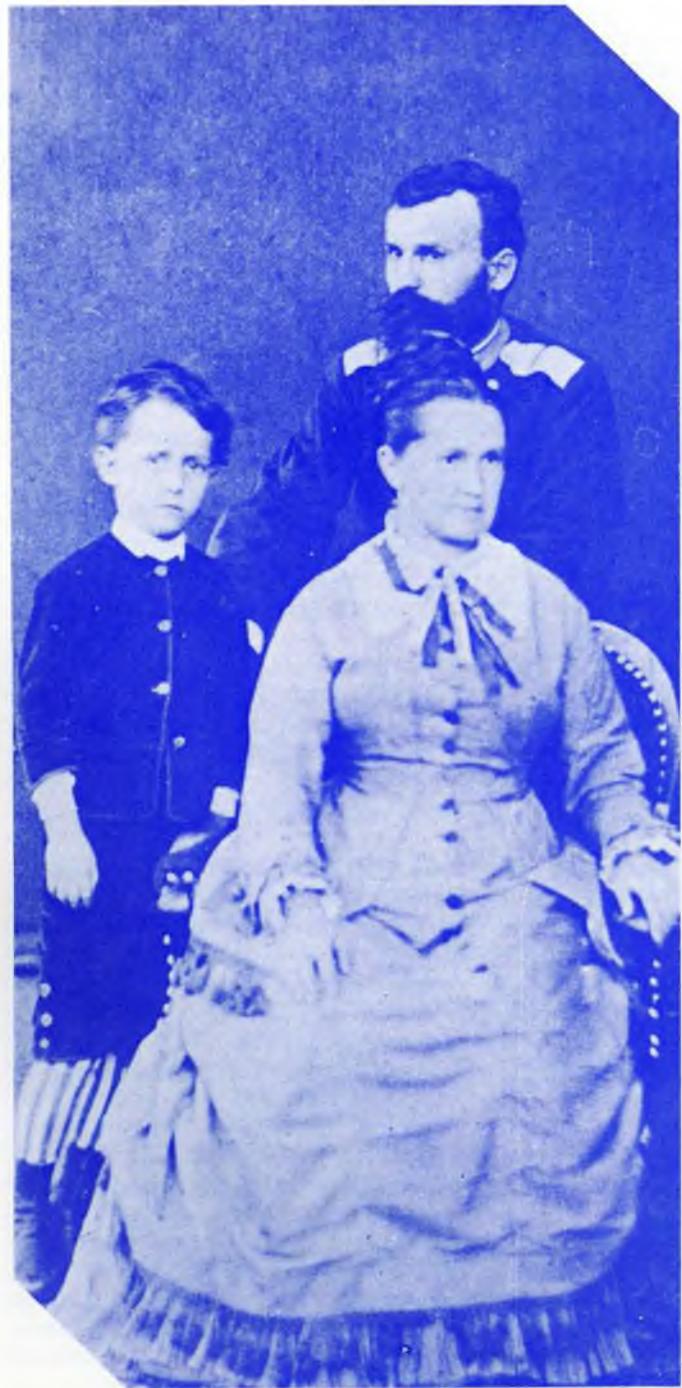
Diplomu minhenske Muzičke akademije dobio je 1899. godine. Iste godine vratio se u zemlju. U Beogradu je postavljen za vojnog kapelnika i referenta za muziku pri Ministarstvu vojnog. Zahvaljujući ovim položajima i smislu za organizaciju, osnovao je veliki simfonijski orkestar pod imenom »Beogradski vojni orkestar«, kojim je rukovodio i dirigovao do 1903. godine. Kao vojno lice, Stanislav Binički je bio obavezan da sa svojim orkestrom ispunjava zahteve dvora i vojske, da diriguje na balovima i da svira u pozorištu fragmente iz opera i orkestarske kompozicije u okviru dramskih predstava.

Sličnu ulogu odigrao je sredinom XIX veka Josif Šlezinger, muzičar Miloša Obrenovića. On je bio jedini muzičar koji je ispunjavao sve muzičke zadatke u Srbiji.

Šezdesetih godina XIX veka, građanska klasa Beogra-

Stanislav Binički sa svojim roditeljima, 1876. godine.

Stanislav Binički kao bolničar-dak 1885. godine.

Grupa studenata Muzičke Akademije u Minhenu, između 1896. i 1899. godine.
Stanislav Binički, u drugom redu prvi s desna.

da učvrstila je svoj položaj i po ugledu na Zapad, težila da izgradi svoju kulturu. Po oslobođenju od Turaka, Beograd počinje da dobija novu fizionomiju; u njemu se razvijaju individualni zanati i jača robna privreda, a to je sve uticalo na formiranje jednog određenog oblika beogradske buržoazije. U težnji za što svestranim kulturnim razvojem i muzika postaje sastveni deo kulturnog života grada i građana, a naročito »finog vaspitanja građanske omladine«.

(Đurić — Klajn, Stana. *Muzika i muzičari: Muzički Beograd*. Beograd. 1956. — »Prosveta«, 52).

U to vreme u muzičkom životu Beograda značajnu ulogu je odigrao Davorin Jenko; on je skoro pola veka (cd 1865) pisao muziku za komade koji su bili na repertoaru Narodnog pozorišta. Došao je u Beograd iz Slovenije, i u njemu ostao do kraja života, da komponuje muziku za srpske nacionalne komade i svojom operetom »Vračara« započne rad na budućem operskom stvaralaštvu.

Oko 1882. godine u muzički život Beograda stupaju dva mlada kompozitora. Prvi od njih, Josif Marinković, »poeta romantičarske osećajnosti«, praški đak, nastavio je muzičku liniju Davorina Jenka; drugi, Stevan Mokranjac, đak nemačke škole, posao je drugim

putem. On se inspiriše narodnim melosom i muzika »u Srba sa njim postaje nacionalna«. (Milojević, Miloje. *Intimni lik Davorina Jenka*. — Zvuk, revija za muziku 8—9, Beograd, oktobar, novembar. 1935/III, 285—291).

Na početku veka, ova starija generacija muzičara naznačila je pravac i moglo je da se prati nekoliko razvojnih linija. Počinje se sa radom na vokalnoj muzici, a obraća se i pažnja na instrumentalnu muziku. Opersko stvaralaštvo je bilo na pomolu. Srednjoj muzičkoj generaciji; Biničkom, Petru Krstiću i drugima, ostalo je da nastave ovaj posao sa još većom snagom. Binički je u to vreme bio u punoj snazi i na svim poljima muzičke delatnosti davao je sve od sebe.

1899. godine, zajedno sa Stevanom Mokranjcem i Cvetkom Manojlovićem, Binički osniva »Srpsku muzičku školu« (današnja škola »Mokranjac«) u kojoj radi kao nastavnik pevanja; Cvetko Manojlović kao nastavnik klavira; Miroslava Binički pevanje; Ružička violine; Rendla čela, a teoriju je predavao upravnik škole Stevan Mokranjac. Prvi ispit ove škole, održan je u »Beogradskom pevačkom društvu« 1900. godine. Dok je Muzička škola pripremala na jednoj strani školovane generacije muzičara, Binički u Beogradu,

koji je još uvek odisao tragovima »otomanskog carstva«, stvara i vaspitava muzičare i publiku, priređujući veoma često koncerne. Sa izvanrednim osećanjem za prilike toga doba i izvanrednim pedagoškim darom, on često priređuje popularne koncerne na kojima je izvođena muzika lakog stila i koji su održavani u bašti kafane »Kolarac«. Za one koji su bili spremni i voljni da prime nešto novo priređiva je simfonijске koncerne na kojima su izvođena dela starih majstora.

Svoj prvi umetnički koncert priredio je sa »Beogradskim vojnim orkestrom« 1899. godine. Tom prilikom izvedena je uvertira »Iz mog zavičaja« S. Biničkog, pisana za orkestar u formi sonate sa dve teme na poznate nacionalne melodije; »Četvorka« i »A što si se Jano«. »Koncert je imao velikog uspeha«. (Nušić, Branislav. *O životu i radu Stanislava Biničkog. Komedija*, 1924/II, 5, 12).

U toku 1901. godine Binički gotovo iz večeri u veče diriguje orkestrom na dramskim predstavama u Narodnom pozorištu, na početku predstava i u pauzama između činova. Za godinu dana dirigovao je u 82 dramske predstave.

Iste godine Narodno pozorište pripremilo je veče posvećeno pesniku Vojislavu Iliću. Na programu su bila dela Vojislava Ilića: »Pesnik«, »Radoslav« i »Periklova smrt«, za koja je Binički komponovao muziku. Posle mnogo zamerki: »na rđavo govorene« ili »rđavo shvaćene stihove« od strane glumaca, kritičar se osvrće na »Periklovu smrt«:

»Muzike je bilo više nego što je bilo prilike za nju. Za potrebu »Periklove smrti« mogla su se upotrebiti dva tri pasaža, makar tuda. U izvesnim trenucima, stoga što je ima suviše, smetala je govoru glumaca ili je govor glumaca smetao njoj. Još bi gotovo ponajbolje bilo, kad je već naročito napisana, da nam je odsvirana pre nego što se zavesa digla. Tako bi bar trud g. Biničkog bio izdvojen od opšte propasti toga večera, i mogao bi se zasebno ocenjivati«.

(Janković M., Dragomir. *Vojislavljevo veče*. SKG, 1902, 9 (II, 5). 383).

Uvažavajući možda oštru ocenu kritičara o »Opštoj propasti« ove večeri, ova predstava je nesumnjivo označavala po k u š a j u komponovanju scenske muzike na određeni tekst. Mnogi srpski muzičari su se ogledali na ovom poslu, prilagođavajući muziku tekstovima i tekstovima muzici. Neki pokušaji su uspešno izvedeni, kao na primer prva srpska opereta »Vračara« od Davorina Jenka (1882), dok su drugi pretrpeli

neuspeh.

1903. godine rođena je prva srpska opera, »Na uranku«, koju je komponovao Stanislav Binički na specijalno pisani libreto Branislava Nušića. Pre nego što je beogradска publika čula kompletno scensko izvođenje ove opere, 24. aprila 1903, bila je upoznata sa uvertirom koja je bila izvedena na jednom koncertu uz »Skerco« Petra Krstića. Kritika je dala sledeći prikaz:

»Uvertira počinje u lagom tempu i prelazi na glavni deo u kome je motiv jedna narodna igra »Seljančica«, motiv svež, prost... Uvertira »Na uranku« u ovoj formi, za sebe, dakle odvojena od drame, sa ovim svezim finim koloritom instrumentalnim i lepom korektnom izradom, daje jednu potpunu kompoziciju te vrste; ali po karakteru i sadržini ona je manje podesna za jednu muzičku dramu. G. Binički upravlja je orkestrom, kao obično, vešto i sigurno.«

(G., M. Simfonijski koncert u Kraljevskom Srpskom Narodnom Pozorištu, 1 maj 1903./IX, 1, 71—74).

Krajem godine, 20. decembra, Narodno pozorište u Beogradu izvelo je po prvi put kompletну prvu srpsku operu »Na uranku«.

Radnja opere odigrava se u srpskom selu pod Turcima. To je ljubavna priča Stanke i Radeta koju blagosilja Radetova majka Andra, a Redžep-aga posmatra ljubavnu scenu iz prikrnjaka i po Radetovom odlasku izjavljuje Stanki ljubav. Ona ga odbija i ozlojeđeni Redžep, u veselom društvu momaka i devojaka, dobačuje Stanki da se Radetu ne zna otac. Uvređeni Rade poteže pušku, ali hitac ubija majku Andu.

Maja 1906. godine u ovoj operi je gostovao poznati operski par Sultana Cijukova — Savić i Žarko Savić, a ulogu majke je tumačila mlada glumica Zorka Popadić. Opera je obnovljena 1908. godine. Ovu predstavu je režirao glumac Svetislav Dinulović, a ulogu Radeta je pevao Vojislav Turinski; Stanki Draga Spasić, Ande Teodora Boberić (Arsenović) i Redžepa Svetislav Dinulović.

Interesantno je konstatovati da je opera »Na uranku« do 1910. godine izvedena na sceni Narodnog pozorišta samo šest puta. Posle toga gotovo da je nema na repertoaru. Postavlja se pitanje: šta je uzrok tome? Da li nedostatak školovanih pevača, ili nepripremljenost publike da primi novi vid muzičkog izražavanja i pojava stranih opera na repertoaru?

Posle 65 godina Narodno pozorište u Beogradu ponovo je postavilo ovu operu na svoj repertoar povodom 100. godišnjice Narodnog pozorišta i 50. godišnjice

СРПСКО КРАЉЕВСКО

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ

ПРЕДСТАВА 192

ВАН ПРЕТПЛАТЕ 13

У БЕОГРАДУ, У СУБОТУ, 1. НОВЕМБРА 1908.

(7-ми пут)

НА УРАНКУ

Спектакл у једном чину, написао Јован Јовановић Вуковић. Музика од Ст. Бранковића. — Редитељ г. Димитриј. Канделаки.

Лица:

Ради	г. Турички	Станка	г-ђа Славињка
Лада, погонијати	г-џа Боберићева	Речи, чији сеоски	г. Димитриј. Димитровић
Мужни (глаз с роза). Сељаки и славинко. — Догађа се пре сто година, у једном српском селу, код Турцина.			

(13-ти пут)

У бунару

Комична опера у једном чину, написао К. С. Иревко М. Димитровић. Музика од Виљена Клюдека. — Редитељ г. Димитриј. Канделаки.

Лица:

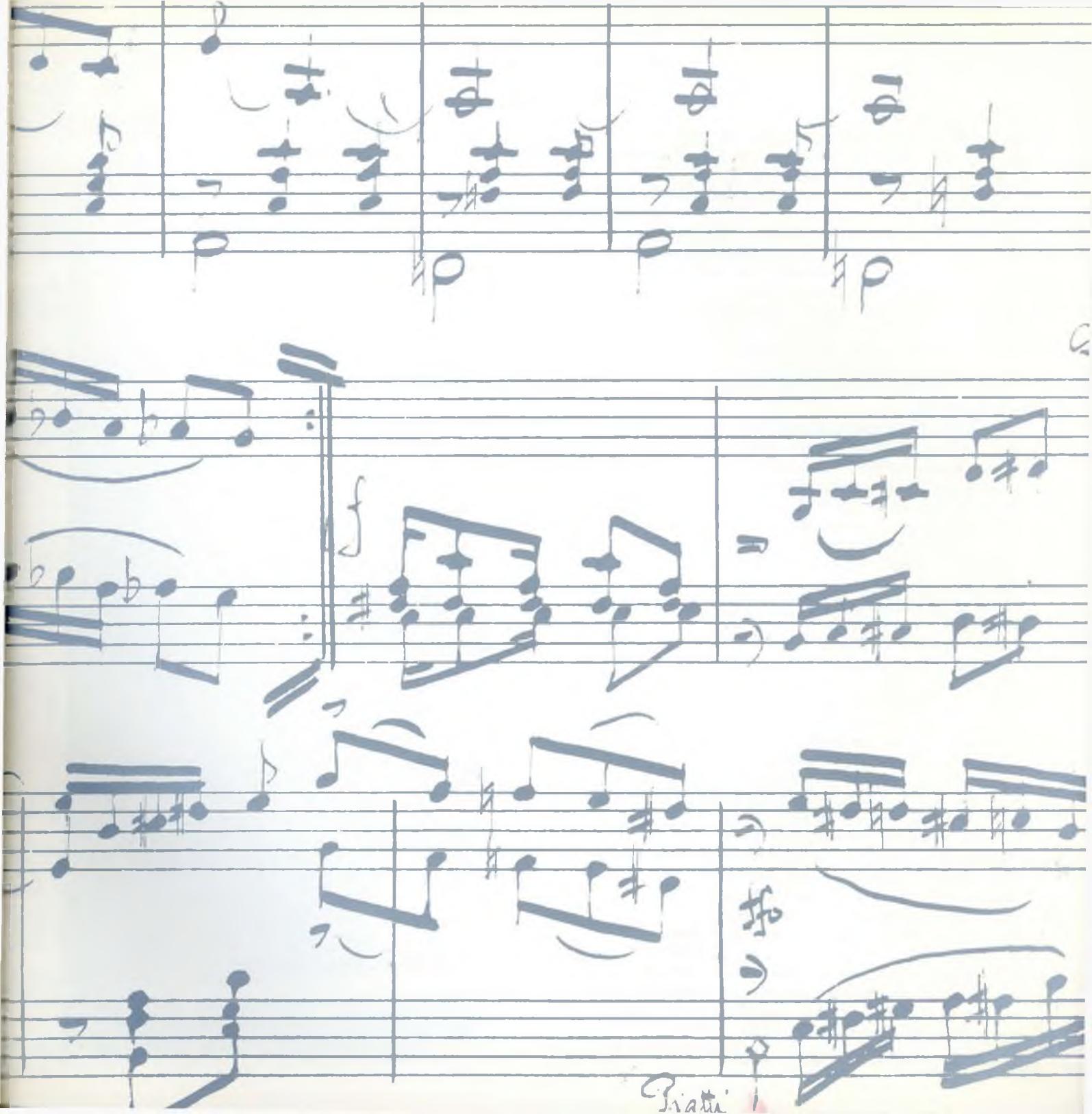
Јако, седак, стари удовиц	г. Тураковић	Лидија, девојка	г-ђа Славињка
Воре (Војтех), млад вожак	г. Туричка	Веруна, стара жене	г-џа Боберићева
Корсик: пушни, женски и шашовити кор. Монди и девојке. — Догађа се у Чешкој, близу неког села.			

Недела, 2. новембра Димитриј. Канделаки представа: Пора Сотодијац, трагедија у чет чинова, из пласти српског народног драматурга Ђорђа Костића. — Вторник представа: Из уранку. — У бунару.

ЦЕНЕ МЕСТА:

Ложа у партеру 16 дина. Ложа у првој галерији 14 дина. Ложа у другој галерији 10 дина. — У партеру: ногеља 4 дина, паркет 3 дина, партер 2 дина. — У првој галерији: балкон 4 дина, седиште I реда 2 дина, седиште II реда 1.50. дина. — У другој галерији: балкон 3 дина, сва осталта места 1.50. дина. — У трећој галерији: први ред под 1--371 одбој динара, други ред 0.50 динара.

ПОЧЕТАК У 8 ЧАСОВА У ВЕЧЕ.

2

osnivanja Operе.

Izgubljenu orkestarsku partituru rekonstruisao je kompozitor Krešimir Baranović. Operu je režirao Jovan Putnik ostavši veran poetičnom stilu Biničkog, ali izmenivši kraj tako da u ovoj predstavi sin ne ubija majku. Opera je izvedena 26. septembra 1968. godine. Radmila Smiljanić je tumačila lik Stanke i »dala jednu stilsku čistu kreaciju kako u pevanju tako i u tumačenju lika«. Zvonimir Krnetić je tumačio lik Radeta koji je »obojio lepom svežinom i temperamentom«. Đorđe Đurđević je tumačio Redžepa koji je »više nagašavao prigušenu ljubavnu strast, nego silinu osvajača« a Breda Kalef je »ostvarila najuzbudljivije mente u završnom monologu«.

(Đurić — Klajn, Stana. Prva srpska opera, Politika, 2. oktobra 1968).

Savremeni muzikolozi, određujući vrednost i stil prve srpske opere, kazali su sledeće:

»U toj operi ogledaju se mладалаčki pokušaji kako autora tako i njegovog muzičkog tvorca u operskoj formi, i ona predstavlja iskreno traženje i dalje krčenje umetničkog puta u toj oblasti srpske muzičke kulture... ili da je »Veristički obojeni siže stavljén u nacionalni ambijent uslovio izvesno dvojstvo u muzici: uticaji italijanskog verizma prepliću se sa elementima srpskog folklora. Pri tome ipak preovlađuju ovi poslednji, protkani orijentalnim pesmama«.

(Đurić — Klajn, Stana. Muzika i Mužičari. Razvoj Jugoslovenskog operskog stvaralaštva, Beograd 1956. — »Prosveta«, 115. — Peričić, Vlastimir uz saradnju Skovrana Dušana i Kostića Dušana. Mužički stvaraoci u Srbiji. »Prosveta«, Beograd, 59).

Stanislav Binički je živeo u periodu kada je Branislav Nušić delovao kao komediograf, te se u muzičkom stvaralaštvu najviše inspirisao baš delima ovoga pisca, koji je odgovarao njegovom vedrom duhu i smislu za komiku u muzici. Binički je komponovao scensku muziku za devet komada koji su izvođeni na sceni Narodnog pozorišta. Pet od njih je napisao Branislav Nušić: Ljiljan i omorika, Put oko sveta, Nahod, Kaplar Miloje (Nušićeva prerada Dimanoara i Eneria), i najzad libreto za operu »Na uranku«.

Početkom 1904. godine ukinut je »Beogradski vojni orkestar« i Binički osniva vojnu »Muziku kraljeve garde«, u početku samo sa duvačkim instrumentima, a postepenim uvođenjem drugih instrumenata pretvara ovaj orkestar u prvu beogradsku filharmoniju. Ovim orkestrom je upravljao do 1920. godine.

Pokušaji sa komponovanjem scenske muzike nisu pre-

A handwritten musical score for four voices: Soprano (S), Alto (A), Tenor (T), and Bass (B). The score is written on five staves. The first staff (Soprano) starts with a dynamic 'up' and a 4/8 time signature. The second staff (Alto) starts with a 4/8 time signature. The third staff (Tenor) starts with a 4/8 time signature. The fourth staff (Bass) starts with a 4/8 time signature. The fifth staff (Bass) starts with a 4/8 time signature. The music consists of various note heads and stems, with some notes having vertical lines extending downwards. There are also some horizontal dashes and vertical lines without note heads.

A handwritten musical score for two voices on five-line staves. The top staff is for soprano and the bottom staff is for alto. Measure 11 starts with a forte dynamic. Measure 12 begins with a forte dynamic. The vocal parts sing eighth-note patterns, primarily eighth-note pairs.

A handwritten musical score on four staves. The top staff uses a treble clef, the second staff an alto clef, the third staff a bass clef, and the bottom staff a bass clef. The music consists of various note heads and stems, with some beams connecting notes. Measures are separated by vertical bar lines. The score is written in black ink on white paper.

Solun. Muzika Kraljeve garde pred svojom barakom.

stajali. U Narodnom pozorištu 19. novembra 1904. godine održan je simfonijski koncert koji je počeo »Ekvinocijem« Stanislava Biničkog na tekst IVE Vojnovića. Na koncertu su izvedene i dve legende Dvoržaka i Nedovršena simfonija H-mol i Simfonija C-dur od Šuberta.

Do početka prvog svetskog rata Binički je održao niz koncerta van Beograda: u Skopju, koje je u to vreme bilo još pod turskom vlašću 1906, i u gradovima koji su još bili pod austro-ugarskom vlašću: u Novom Sadu 1907, u Zemunu 1908, a pred sam rat, u Somboru 1914. godine.

Među mnogobrojnim koncertima održanim u Beogradu do prvog svetskog rata, trebalo bi izdvojiti one koji su za Beograd i ondašnje prilike značili veoma mnogo. To su značajni datumi u istoriji naše muzičke umetnosti, jer je beogradска publika prvi put čula izvođenja Hajna i Betovena.

U dvorani kod »Kolarca«, 12. decembra 1907. godine izведен je oratorijum »Sedam reči Hristovih« Jozefa Hajdna za solo, zbor i orkestar. Oratorijum od Hajdne »Stvorenje sveta« izведен je 7. aprila 1908. godine u Narodnom pozorištu. Opersko veče 10. novembra 1909, takođe u Narodnom pozorištu, i kao kruna do-

tadašnjih uspeha izvedena je, 5. aprila 1910. u Narodnom pozorištu, Deveta Betovenova simfonija za solo, zbor i orkestar. Ovaj veliki događaj muzička kritika ovako je ocenila:

»Izvođenjem »devete« zabeležen je još jedan značajan datum u prvom istorijskom periodu, koji obuhvata sam početak muzičkog razvijatka u nas. Moglo bi se s pravom reći, da je taj razvitak u nas brzo napredovao. Jer pojavom Marinkovića, Mokranjca, pa Biničkog, pošlo se poslednjih decenija naglo napred (S. Binički drži se modernog u muzici). Wagnerova pravca, radio je, a eto još i danas neobičnim uspehom na to cilja, da nam publiku muzički obrazuje i da joj da pojmom o svemu što je za shvatanje više, ozbiljne i prave muzike neophodno potrebno. Dok se danas u srpskoj operi karikiraju ozbiljne opere i gaji banalna bečka opereta, koja nam apsolutno nikakvu muzičku nasladu ne daje, dotle se u samoj blizini energijom vrednog čoveka izvode dela svetskog glasa... Orkestar je bio srazmerno dosta dobar. Hor sastavljen od preko stotine pevača i pevačica, držao se dosta dobro, a bio je zastupljen kao i u orkestru iz svih društvenih redova. Tu ste mogli videti na prvom mestu đaka, pa činovnika, trgovca i dr.«

(S. A. A. Koncerat pevačkog društva »Stanković« u Narodnom pozorištu, 5 aprila 1910., Brankovo kolo, XVI 18, 6 maj 1910, 288).

Stevan Hristić, kompozitor i dirigent napisao je prikaz ovog koncerta u Srpskom Književnom Glasniku:

»O izvođenju kod nas može se reći samo dobro, sa obzirom na naše muzičke prilike. G. Binički je dao upravo više no što naša muzička sredina može dati. Jer, on je stvorio naročitu priliku, naročiti hor i naročiti orkestar ... U prvom redu zasluga pripada vrednom, talentiranom i iskusnom našem dirigentu g. Biničkom. Od solista g-đa Binički, je jedina školovana pevačica te je bila u stanju pretešku partiju sa pozitivnim uspehom da savlada.«

(Hristić, Stevan. *Betovenova Deveta simfonija u Beogradu*. SKG, 10 april 1910/222 (XXIV, 8), 623).

Godine 1910. »Pevačka družina »Stanković« osvećuje svoju prvu zastavu i tom prilikom priređuje koncert u pećini na Tašmajdanu. Tom prilikom je održano takmičenje 40 pevačkih društava iz Srbije, a 1911. godine Stanislav Binički odlazi u Odesu sa pevačkom družinom »Stanković« gde je održano nekoliko uspehlih koncerta.

Krajem 1911. godine pevačka družina »Stanković« priredila je u Narodnom pozorištu sa Orkestrom kraljeve garde, a pod upravom Stanislava Biničkog, veliki duhovni koncert. Na programu su bili: Heruvimska pesma, S. Biničkog, Hvalite imja gospodnje, Dehćareva, Božićni oratorijum Sen-Sansa i 42. psalam Mendelsona.

Duhovna kompozicija Biničkog ocenjena je kao pesma koja dolazi u red naših najboljih kompozicija u originalnoj crkvenoj literaturi ... »G. Binički je i na ovom koncertu pokazao sve lepe osobine, koje mora imati jedan daroviti dirigent.«

(Zorko, Jovan. *Koncert pevačke družine Stanković*. Zvezda/I, 10 januar 1912, 61).

I na ovom polju, duhovnoj muzičkoj literaturi, Stanislav Binički je ostavio nekoliko značajnih kompozicija: Liturgija Jovana Zlatoustog, Opelo, Venčanicu, Blagodarenje, razne tropare itd.

U Narodnom pozorištu pevačko društvo »Stanković« i Orkestar kraljeve garde izveli su 9. maja 1912. godine »Vaskrsenje« Stevana Hristića, na tekst Dragutina Ilića, pod dirigentskom palicom Stanislava Biničkog. Kritika je pozitivno ocenila delo mladog kompozitora Stevana Hristića i dirigentsku veština Stanislava Biničkog. Partiju Magdalene je interpretirala Miroslava Binički, a Hrista Jakovljević. Stanislav Binički

je uložio trud i svoju spremu da dostoјno izvede delo mladog srpskog kompozitora. I trud mu nije bio uzalud. Izgleda mi da g. Binički nikada nije sa više dirigentske okretnosti stajao pred jednim velikim ansamblom, kao te večeri. I dug aplauz posle svršenog dela nije bio namenjen samo g. Hristiću nego i dirigentu g. Biničkom.«

(Zorko, Jovan. *Vaskrsenje, Biblijska poema*. Zvezda/9, 10 maj 1912, 573).

Do tada honorarni član Narodnog pozorišta, Stanislav Binički je postavljen za prvog kapelnika 1. septembra 1912, a Stevan Hristić sa drugog honorarnog kapelnika.

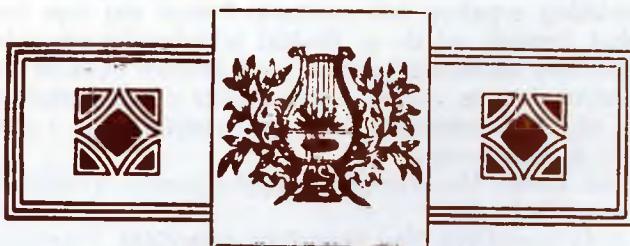
Na programu koncerta koji su se održavali u Beogradu sve se češće nalaze imena domaćih kompozitora. Lola Tezi, poznata svetska violinistkinja, gostovala je u Beogradu i održala koncert 12. novembra 1913. godine na kome je, između ostalog, izvođena i Hristićeva Fantazija za violinu i orkestar. Ugledni muzikolog i kompozitor Miloje Milojević propratio je ovaj koncert sledećim prikazom:

»Orkestar Kraljeve garde, koji se sporo ali ipak popunjava, dobro je pratilo blagodareći okretnosti kapelnika G. Biničkog koji je sa lepom sigurnošću davao celini boju i ritam. Na klaviru je pratila G-đa Binički razumno i sa sposobnošću, da pomogne solisti i sa njime dā živu konturu muzičke sadržine kompozicije.« (Milojević, Miloje. *Koncert Gospodice Lole Tezi u Narodnom pozorištu*, SKG, 16 novembar 1913/XXXI, 10, 792).

Iz do sada izloženog o situaciji u muzičkom životu Beograda, pre prvog svetskog rata, može se zaključiti da su izvesni pokušaji muzičara uspeli i da su ostavili nekoga traga i zaintrigirali publiku, muzičare i kritiku. Osetila se potreba za stvaranjem novih, mlađih generacija muzičara, pevača, dirigenata, a za sve to bili su potrebni uslovi, sistematske pripreme i organizovani rad. U časopisima i štampi toga vremena živo se raspravlja o ovim problemima.

Posle jednog koncerta koji je održan u Narodnom pozorištu, 24. februara 1912. godine, i na kome su izvođena dela Lista, Mendelsona, Griga i Bajića, Miloje Milojević piše i o ovom problemu:

»Orkestar je svirao ali ne zadovoljava, jer su ljudi koji ga sačinjavaju vrlo nejednako muzički razvijeni, i da nije bilo nastavnika muzičke škole u njemu, ne bi ni toliko uspeo. To su ljudi koji sviraju marševe pred dvorom, u bioskopu, u Narodnom pozorištu, koncertnoj sali i na balu. Ljudi su zamorenii ... U nas se

Певачка Дружина „Станковић“
ОСНОВАНА 1881 ГОД.

Створење Света

Света

Ораторијум

— у три дела —

од

Јосифа Хајдна

Штампарија С. Хоровица Београд

Цена 0.20 дин.

ОВО ДЕЛО

СТВОРЕЊЕ СВЕТА

ОРАТОРИЈУМ У ЗДЕЛА

од Ј. Хајдна

у преноду М. Ђиковића

изведено је први пут у Београду 7. априла
1908 год.

у Народном Позоришту

под управом капелника

Стајислава Ђиничког

При извођењу учествовали су: целоку-
пак мешовити кор. певачке дружине „Стан-
ковић“ допуњен многобројним љубитељима
музичке уметности и оркестар Нар. Позо-
ришта, допуњен оркестром музике краљеве
гарде.

Učionica Orkestra u baraci na
na Solunskom frontu.

budi intenzivniji muzički život... Vreme je došlo da dobijemo civilni orkestar koji će moći da vrši muzičko-civilizatorsku misiju».

(Milojević, Miloje. *Iz koncertne sale. SKG, 1 mart 1912/XXXIII* 5, 387—391).

Miloje Milojević je raspravljaо i o muzičko-umetničkim programima, naglašavajući da naša muzička dela moraju biti čisto nacionalna i da naši kompozitori moraju da prođu kroz neku vrstu »muzičko-narodnoga čistilištva« i najenergičnije »raditi na suzbijanju svakog stranog elementa u našoj muzici.«

(Milojević, Miloje. *Naš muzičko-umetnički program. SKG, 1 septembar 1913/XXI*, 5, 394).

I na kraju govorilo se mnogo i o tome da treba obratiti što veću pažnju muzici, odnosno muzičkom vaspitanju i obrazovanju.

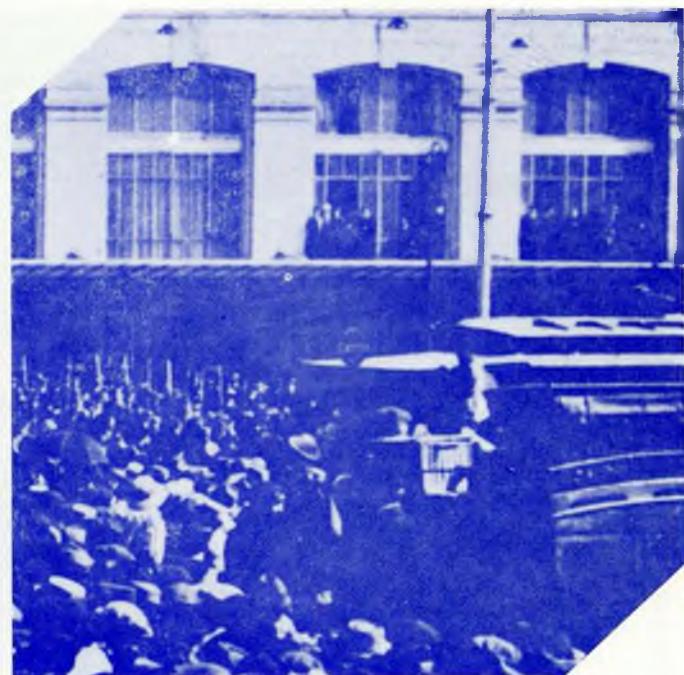
Prvi svetski rat prekinuo je sve. Stanislav Binički, zajedno sa vojskom prelazi preko Albanije i tada je propala celo muzička arhiva i svi muzički instrumenti. Trebalo je mnogo energije i sposobnosti da po dolasku na Krf obnovi orkestar. U toku celog rata, gotovo svakodnevno, davao je koncerte za ranjene i bolesne, naše i savezničke vojnike, kao i niz dobrotvornih koncerta u korist izbeglica, porodica poginulih, Cr-

venog Krsta itd.

Septembra 1916, po naređenju vlade, Binički putuje u Pariz gde prireduje tri koncerta: u Tiljerijama, Trokaderu i u parku Pale-Roajala. Na koncertu u Trokaderu svirali su orkestri triju savezničkih država: Francuske, Belgije i Srbije. Posle ovih uspeha, a na molbu Francuske vlade, naš orkestar pravi veliku turneju po Francuskoj: Lion, Bordo, gde je u novinama »La Petite Gironde« od 18. februara 1916, na prvoj strani izašla slika Stanislava Biničkog i najava serije koncerta u Bordou. Koncerti su održani i u Tuluzi, Montobanu, u velikom antičkom pozorištu u Oranžu, Tuluonu i Nici. Turneja je trajala mesec dana, a zatim se orkestar vratio u Solun da nastavi svoju dužnost. U znak priznanja i zahvalnosti, Udruženje muzičara Francuske prima Stanislava Biničkog 1917. godine za svog člana. Značaj ovih koncerta održanih u inostranstvu bio je veliki. U ratnom vihoru, naša muzika i naši muzičari prešli su granice svoje zemlje. Na drugoj strani, u ratu, ona je vojsci i onima koji su se daleko od svog rodnog kraja borili za oslobođenje svoje zemlje, podizala moral.

Po svršetku rata Orkestar kraljeve garde održao je niz koncerta u našoj zemlji. O njihovim uspesima go-

Turneja po francuskoj. Doček orkestra na železničkoj stanci u Toulonu 1916.

vori najbolje prikaz objavljen posle održanog koncerta u Zagrebu, decembra 1918:

„Već prvi tonovi orkeстра svratili su na se širu pažnju. U prvom redu iznenadila nas je izglađenost istog. Tu su gudački nastroji koji imadu potrebitu punoču tonu, lijepi potez i skupnu igru. Limeni nastroji razvijaju osobiti sjaj, a drveni imadu onaj siti zvuk. Izvrsna je skupna igra cijelog orkestra... Sve te odlike zasluga su izvrsnog dirigenta garde g. Stanislava Biničkog... U g. Biničkog u prvom je redu razvit osjećaj za ritam, pa sve, što izvodi ritmički je pregnantno izrazito i jasno disponirano.“

(*Graf, M. Povodom koncerta muzike Kraljeve garde, koji je priredila u Zagrebu na dan 29. 12. 1918. Novosti. 30. 12. 1918. 348.*)

Muzički život Beograda počeо je da dobija izvesne konture, koje su, u boljim uslovima, mogle da znače lepu budućnost, da nije bilo ratova. U operskom stvaralaštvu, na osnovu izvedenih premijera od prve domaće opere »Na uranku« (1903) pa sve do prvog svetskog rata, postignuti su izvesni rezultati: »bez obzira na promenljivu izvođačku formu mладог beogradskog ansambla, koji se izvodeći i takva složena dela kao »Trubadur«, »Toska« ili »Čarobni strelac«,

raspinjao između ambicija i mogućnosti«.
(*Jovanović V., Raško. Jedan vek Narodnog pozorišta u Beogradu, Predistorijat beogradske opere. Beograd MCMLXVIII. 98.*)

Prvi svetski rat je gotovo sve zbrisao i trebalo je početi iznova.

Stanovništvo Beograda u toku prvog svetskog rata bilo je prepovoljeno. Struktura stanovništva bila je potpuno izmenjena gubicima u ratu i novim doseljenicima. U specifičnoj, nesredenoj atmosferi, posle dugog i teškog rata, stanovništvo je želeo što više zabave. Trebalo je obnoviti pozorišni život pod vrlo nepovoljnim uslovima. Pozorišna zgrada je bila srušena i dramske predstave su davane u neudobnoj, slabo osvetljenoj sali Kasine u kojoj je sa svih strana duvala promaja i škripale stolice. Ansambl je bio nepotpun, a dekor i kostimi potpuno uništeni. Ova situacija je trajala sve dok za pozorište nije adaptirana bivša konjušnica i škola za jahanje kneza Mihaila, Manež.

Dugogodišnja borba za osnivanje Opere urodila je plodom posle prvog svetskog rata. Stanislav Binički uz pomoć upravnika Narodnog pozorišta Milana Grola, osniva Operu kao samostalnu granu sa solistima, horom i orkestrom.

Diploma Udruženja kompozitora
i muzičkih izdavača Francuske,
kojom se Stanislav Binički prima
za člana Udruženja.

Stanislav Binički 1920. godine napušta službu u vojsci i prelazi u Ministarstvo prosветe, a kao osnivač Opere postaje i njen prvi direktor. Po svome ugledu, popularnosti i svemu onome što je učinio do tada na polju muzičke kulture, Stanislav Binički je bio jedina ličnost koja je bila potrebna: »da i u ovom trenutku startovanja jedne nove muzičko-izvođačke ustanove u Beogradu odigra presudnu ulogu«.

(Dragutinović, Branko. *Jedan vek Narodnog pozorišta u Beogradu. Prolegomena za istoriju opere i baleta Narodnog pozorišta*. Beograd MCMLXVIII, 105).

I pored velikih teškoća oko angažovanja solista, članova hora, pripremanja repertoara, nabavke muzičkog materijala, prevoda, kostima i dekora, prva premijera (»Madam Baterflaj«) izvedena je 11. februara 1920. godine. Dirigent je bio Stanislav Binički, reditelj Vojislav Turinski, scenograf Jovan Bijelić. Naslovnu ulogu Čo-Čo-San pevala je Jelena Lovšinska, a Pinkertonu Vojislav Turinski. Solistički ansambl je bio veoma mali i u njemu su, kao i pred rat, bili glumci — pevači: Teodora Boberić (Arsenović), Draga Spasić, Aleksandar Tucaković i Mile Milutinović. Ansambl solista i hora upotpunili su školovani pevači iz Rusije. Dolazak školovanih pevača, bez obzira na mnoge neprijat-

ne događaje i teškoće, bio je od nesumnjivog značaja za dalji razvoj opere u Beogradu.

Posle više godina, po sećanju Stanislava Biničkog, ovi prvi dani Opere bili su »zlatno doba opere; koliko je bilo interesovanje vidi se po tome što su pred blagajnom stajali dugi redovi publike, često do Oficirskog doma, čekajući na red da kupe karte«.

(Božinović, Ljub. *Dvadeset godina života opere u Beogradu. Pravda, 4 februara 1935*).

Kao doajen muzičara, Stanislav Binički je pored mesta direktora Opere, dobio i mesto prvog dirigenta. Do 1924. godine dirigovao je »Madam Baterflaj«, »Evgenije Onjegin«, »Minjon«, »Rigoletto«, »Seviljski berberin« i premijeru opere »Karmen«, koja je bilo i njegovo poslednje dirigovanje u Narodnom pozorištu.

Da je za kratko vreme orkestar Opere (hor Opere je imao 50 članova) dostigao znatan nivo, govori nam Miloje Milojević, koji je napisao povodom koncerta pijaniste Mladena Jovanovića sledeći prikaz, osvrćući se naročito na orkestar: »Naš operski orkestar je ove godine jedna lepa celina, koja je postigla i izvesnu sonornu koheziju i ritmičku ujednačenost«. (Milojević, Miloje. *Povodom pojave dva srpska umetnika. Koncert G. Mladena Jovanovića i koncert G. Mi-*

Iana Jovanovića, SKG, 1 jul 1922/VI, 5, 378—80).

Dvadesetpetogodišnjicu svoga rada Stanislav Binički je proslavio 3, 4. i 5. februara 1924. godine. U proslavi su učestvovala sva beogradska pevačka društva, celokupni muzički ansambl Opere i mnogi drugi, koji su svoj dug i poštovanje prema Biničkom iskazali svojim učešćem. Tim povodom Beograd je imao prilike da čuje gotovo sva dela Stanislava Biničkog.

Posmatrajući celokupno delo Stanislava Biničkog, može se reći da je u svim granama muzičke umetnosti postigao značajne rezultate. U njegovom muzičkom stvaralaštvu, sigurno je od najvećeg značaja ono što je učinio na polju scenske muzike i u operskom stvaralaštvu (prva srpska opera »Na uranku«).

U komponovanju solo i horskih pesama, inspirisao se najčešće stihovima naših poznatih pesnika: Vojislava Ilića, Alekse Šantića, Jove Jovanovića — Zmaja, Đure Jakšića i drugih.

Zasluge i značaj Stanislava Biničkog na polju muzičke delatnosti nedovoljno je istaknut s obzirom na vreme, sredinu i prilike u kojima je radio i stvarao. Polje njegovog rada bilo je toliko široko, da je teško poveravati da je jedan čovek mogao da obavlja sve te dužnosti i obaveze. On je to činio nesumnjivo iz velike lju-

bavi prema muzici, prema poslu i sredini u kojoj je živeo.

Govoreći o muzičkom izrazu Stanislava Biničkog i određujući njegov stil, muzikolozi, njegovi savremeniци i naši savremenici su izrekli više sudova, koji su na kraju definisali opus i značaj Stanislava Biničkog u našoj muzici.

Njegov savremenik Miloje Milojević objasnio je delo Biničkog kao veran odraz vremena u kome je stvarao. Od njega se tražila muzika, mnogo muzike, te je bio prinuđen da daje i one oblike za koje, možda, nije imao dovoljno snage:

»Bio je prinuđen, živeći u našoj sredini... da bude i sentimentalni lirik u bajci »Ljiljan i omorika«, i poetičan u »Periklovoj smrti«, i romantičarski impulsivan u muzici za »Ekvinociju«, i narodski u operi »Na uranku«.

(Milojević, Miloje. Umetnički pregled. Proslava G. Stanislava St. Biničkog. SKG, 16 februar 1924, XI, 4, 305). Na kraju Miloje Milojević zaključuje, u članku napisanom povodom proslave dvadesetpetogodišnjice Biničkog (Politika od 3. februara 1924) da je Binički »liričar po prevashodstvu, koji svoj lirizam više iznosi u melodijskoj liniji, narodski obojenoj, često sentimental-

Pozorišni orkestar za vreme
odmora u dvorištu Maneža. S.
Binički označen sa X.

noj sa obligatnim efektom orientalnog melizma". U očima savremenih muzikologa Stanislav Binički je predstavnik nacionalne škole, koja folklornoj muzici daje složenije muzičke oblike, sa odlikama orientalnog patosa i senzualnosti vezane sa građansku melodiku, te zajedno sa Petrom Krstićem pripada »beogradskoj školi« muzičara.

(Andreis, Cvetko, Đurić — Klajn: *Historijski razvoj muzičke kulture u Jugoslaviji*. Đurić — Klajn, Stana. *Razvoj muzičke umetnosti u Srbiji*, Zagreb . . . Školska knjiga, 1962, 638—9).

Srazmerno veličini dela Stanislava Biničkog, njegovim zaslugama i njegovom neumornom radu za života, a i posle smrti, posvećeno je nedovoljno pažnje. To je verovatno i posledica nekih okolnosti koje su pratile njegov život i rad. Onda kada se njegovo stvaralaštvo razbuktavalo, od početka veka do početka ratova, nije bilo dovoljno stručnih ljudi koji bi rekli nešto više o njegovom delu. Posle toga su došli balkanski ratovi i prvi svetski rat, a po završetku rata Stanislav Binički je krunisao svoje delo osnivanjem beogradske Opere. Međutim, rat je doneo i drugo vreme i druge ljude, a mnoge i izmenio. Stanislav Binički se povukao 1924. godine da u tišini, u punoj životnoj snazi, stvara.

Umro je jedne surove zime, pod okupacijom, 15. februara 1942. godine. Nestao je sasvim nezapaženo i nezabeleženo, on koji je prvi zaorao brazde na svima poljima muzičkog rada. Daleko u svetu, u zarobljeničkim logorima, održali su mu pomen, u proleće iste godine, njegovi prijatelji i drugovi i odsvirali »Marš na Drinu«.

Spomen na Stanislava Biničkog, omiljenog »čika Stašu«, ostao je u njegovim pesmama, koje se i dan danas rado pевaju i slušaju.

Veroslava Petrović

Stanislav Binički (1872—1942)
kompozitor, dirigent, muzičar,
direktor Opere.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ

У БЕОГРАДУ

Прослава двадесет-петогодишњице уметничког рада СТАНИСЛАВА СТ. БИНИЧКОГ

композитора и диригента

У Новој Згради

У понедељак, 4 фебруара

1. Еквилиоцио. — Увертира за истоимену драму *Иве Војводину* (1903 г.).
Диригује: Слављеник.

2. У великом зрту. — Слика на бјаже: „Дълган и Ожорник“ (1900).
Диригује: г. Саш. Хркшанић. — Режира г. Т. Павловски.

Л И Ц А:

Вила Јеверка	г-ца Лошићиска
Вила Званица	г-ца Хаџић
Злодушница	г-ца Божијаковић
Девесиљ	г. Драг. Гошић

Виле.

3. Перејакова скрт. — Уводна музика за спев *Вој. Илића* (1901).
Диригује: г. Ј. Срђуба.

4. На урачују. — Опера у једном чану (1903).
Диригује: г. И. Брезовић. — Режира г. В. Ђурински.

Л И Ц А:

Раде	г. В. Ђурински
Анђа, његова мати	г-ка Е. Пинтеровић
Станка	г-ђа Ада Поповић
Репец, љаја сеоски	г. Б. Стефановић
Једак сељак	г. М. Милутиновић
Једна сељанка	г-ђа Ј. Николић
Мувахи (глас с поља)	г. Ж. Томић

Сељац и сељанке.
Догађа се пре 100 година у једном српском селу под
Турцима.

5. У харону. — Слика из комада „Пуш око свешта“ (Б. Нушић) — 1903.
Диригује: Слављеник. — Режира г. И. Станојевић.

Л И Ц А:

Ђулсе	г-ћа К. Роговска
Најлије	г-ћа Т. Арсеновић
Ајше	г-ћа А. Паранос
Јулишка	г-ћа Ж. Стокић
Јованче Мица (Абу Бекир)	г. И. Станојевић
Еми, енук	г. В. Антоновић

Буле и чочеци.

ОФО О ОФО

У харођењу учествују:

Чланови оперског збора Народног Позоришта
Чланице балета — солисткиње — Нар. Позоришта
Целокупан Оперски Оркестар Народног Позоришта

Почетак у 8 часова у вече

У сали „Манежа“

У уторак, 5 фебруара

I Д Е О

1. На кога вавичаја — Увертира (1899).
Директор Краљеве Гарде
Диригује: Виши Капелик і. држ. Покорчи.

2. Оче маш — Мешовити збор и сопран соло
Певачка Друштвина „Станковић“. — Соло: г-ђа М. Бинички
Диригује: Слављеник.

3. Гричана — (А. Шантини)
Г. Радићевић

4. а) Њена слима — (А. Шантини)
б) Слава мона — г-ђа С. Драуса-ѓ.

5. Чини не чини — (М. Петровић) — Мешовити збор
Академско Певачко Друштво „Обилић“
Диригује: г. И. Брезовић.

II Д Е О

6. а) Тебе појем | Мешовити збор
б) Свјат | Право Београдско Певачко Друштво
Диригује: г. К. Минојловић.

7. Зајнашиби — (Јов. Илић)
а) Кај ја вићех очи твоје
б) Да су мене очи твоје
г-џа Л. Пасовић.

8. а) Под Јорговаци — (А. Шантини)
б) По пољу је киша пала — (Ј. Јовановић-Змај)
г. Ж. Томић.

9. Дивна војка — (М. Петровић) — Мешовити збор
Јеврејско Певачко Друштво
Диригује: г. И. Брезовић.

10. Мајсторке: —
1. Посадам ће стара мајка
2. Кад сум' бил' мори Ђурђо
3. Раబобле се бело Доне
4. Зашто Сине, зашто чан'и
5. Циганчица.
г. М. Мијатовић.

11. Хај нек плану срца млада! — Мешовити збор
Удружењи зборови Певачких Друштава:
Београдског, „Станковић-а“, „Охлића“,
Јеврејског Београдске Опере.
Диригује: Слављеник.

ОФО О ОФО

На кланиру прати г. В. Нељидов.

Почетак у 8 часова у вече

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ

У БЕОГРАДУ

Вечерња претстава

Над Споменина

У корист Потпорне задруге особља Народног позоришта у Београду

У понедељак, 5 децембра 1938 године

(Први пут)

КАПЛАР МИЛОЈЕ

Комад у пет чинова с музиком и певањем. По комаду Ди-
маноара и д'Енерија прерадио Б. Ђ. Нушић. Музiku написали
И. пл. Зајц и Ст. Бинички. Редитељ г. Гошић

ЛИЦА

Мајор Велимир Стојановић	г. Никачевић	Стојан	г. Међедовић
Ађукант	г. Б. Јовановић	Станимир	г. Пецовић
Каплар-Милоје	г. Антонијевић	Живко	г. Глигоријев
Ордонанс	г. Станишић	Мирко	г. Д. Хет
Јеротије	г. Л. Јовановић	Среја, пандур	г. Антоновић
Миленка	г. Ранисављевић	Јелена	гђа Дугалић
Илија	г. Пецовић	Јованка	гра Кончан
Један копњник	г. Шпадијер	Невена	гра Текић
Стјуан Стојић, трговац из Ниша	г. Душановић	Ката	гђа Л. Петровић
Тома Великић	г. Д. Раденковић	Роска	гра Перик
Станко, син каплар-Милојев	г. Д. Антонијевић	Стаса	гра Цветковић
Сана, јеромонах	г. Паунковић	Лепа	гра Секулић
Никола	г. Игњатовић	Живана	гра Ристивојевић

Војници, сељаци, сельанке, музиканти
Догађа се: Први чин за време Српско-турског рата 1877., а
остали чинови после петнаест година у једном селу.

Диригент г. Пордес

ЦЕНЕ МЕСТА

ПАРТЕР	ПРВА ГАЛЕРИЈА	ДРУГА ГАЛЕРИЈА	ТРЕЋА ГАЛЕРИЈА
Ложа . . . дин. 300	Ложа . . . дин. 300	Ложа . . . дин. 150	Балкон . . . дин. 20
Фотела I ред . . . 65	Фотела балкон . . . 65	Фотеља у балк. . . . 35	Седиште 10
Фотеља II ред . . . 60	Фотеља I ред . . . 40	Седиште I ред 25	Стајање 8
Седиште 50	Фотеља II ред . . . 30	Седиште II ред 20	Задња галерија . . . . .

Почетак тачно у 8 часова увече

Muzika Stanislava Biničkog izvedena na sceni Narodnog pozorišta u Beogradu

Opera:

Na uranku

Opera u jednom činu. Liberto: Branislav Nušić. Dirigent: Stanislav Binički. Premijera 20. XII 1903. Premijera 26. IX 1968. Režija: Jovan Putnik. Instrumentacija: Krešimir Baranović. Dirigent: Bogdan Babić. Scenografija: Mlomir Denić. Kostimi: Ljiljana Dragović.

Muzika za komade: Liljan i Omorika

Bajka u V činova. Pisac: Branislav Nušić. Režija: Milorad Gavrilović. Premijera 21. XI 1900.

Smrt Periklova

Dramska poema. Pisac: Vojislav J. Ilić. Režija: Milorad Gavrilović. Premijera (u okviru Vojislavljeve večeri) 12. V 1901.

Ekvinocijo

Drama u IV čina. Pisac: Ivo Vojnović. Režija: Sava Todorović. Premijera 16. XII 1903. Premijera 18. IV 1940. Režija: Bojan Stupica. Dirigent: Ivan Brezovšek. Kostimi: Milica

Stanislav S. Binički (1872—1942)

Bešević.

Poslednji gost

Poema. Pisac: Vojislav J. Ilić. Premijera 29. XI 1906.

Put oko sveta

Čudnovati doživljaji Jovanče Micića u 9 slika. Pisac: Branislav Nušić. Režija: Ilija Stanojević. Premijera 26. III 1911. Obnova 25. VI 1926. Režija: Jurije Lj. Rakitin. Obnova 19. VI 1935. Scenografija i kostimi: Stanislav Beložanski.

Nahod

Tragedija u V činova. Pisac: Branislav Nušić. Režija: Mihailo Isajlović. Scenografija: Leonid Brailovski. Kostimi: Leonid i Rima Brailovski. Premijera 17. I 1923.

Tašana

Drama u IV čina s pevanjem. Pisac: Borislav Stanković. Režija: Dimitrije Ginić. Premijera 1. VII 1927.

Kaplar Miloje

Komad u V činova s muzikom i pevanjem. Preradio Branislav Nušić po Fillpu Dimanoaru i Adolfu d'Eneriu. Muzika: Ivan pl. Zajc i Stanislav Binički. Režija: Dragoljub Gošić. Dirigent: Alfred Pordes. Premijera 5. XII 1938.

Đido

Slika iz seoskog života u V

činova s pevanjem. Pisci: Janko Veselinović i Dragomir Brzak. Muzika: Stanislav Binički po Davorinu Jenku. Režija: Dušan Radenković. Scenografija: Sava Rajković. Kostimi Milica Babić. Obnova 20. XII 1903.

Dirigovanje u operi Narodnog pozorišta

Trubadur

Opera u IV čina. Libreto: Salvator Kamarana. Prevod: Milan Dimović. Muzika: Đuzepe Verdi. Režija: A. I. Andrejev. Scenografija: V. V. Baluzek. Premijera 24. IV 1913.

Toska

Opera u III čina. Libreto: Luiđi Ilke i Đuzepe Đakoza po Viktoriju Sarduu. Prevod: Milan Dimović. Muzika: Đakomo Pučini. Premijera 10. I 1914.

Čarobni strelac

Opera u III čina. Libreto: Fridrik Kind. Prevod: Milan Dimović. Muzika: Karl Maria Veber. Režija: Rudolf Fejfer kao gost. Premijera 26. II 1914.

Minjon

Opera u III čina. Libreto: Žil Barbie i Mišel Kare po J. V. Geteu. Prevod: Milan Dimović i Aleksandar Binički. Muzika: Ambroaz Toma. Režija: Milutin Čekić. Premijera 21. V 1914.

Premijera 24. IX 1921. Režija: Vojislav Turinski.

Madam Beterflaj

Opera u III čina. Libreto: Luiđi Ilke i Đuzepe Đakoza po Džonu Longu i Davidu Belaku. Prevod: Aleksandar Binički. Muzika: Đakomo Pučini. Režija: Vojislav Turinski. Scenografija: Jovan Bijelić. Premijera 11. II 1920.

Evgenije Onjegin

Lirske scene u IV čina. Libreto: Modest Čajkovski po A. S. Puškinu. Prevod: Miloje Milojević. Muzika: Petar I. Čajkovski. Režija: M. Zackoj. Premijera 8. V 1920.

Seviljski berberin

Komična melodrama u II čina, tri slike. Libreto: Čezare Sterblini po Bomaršeu. Prevod: Velimir Živojinović. Muzika: Đakino Rosini. Premijera 24. I 1921.

Rigolet

Opera u IV čina. Libreto: Frančesko Pjava. Prevod: Milan Dimović. Muzika: Đuzepe Verdi. Režija: Evgenije Marijašec. Premijera 9. II 1921.

Karmen

Opera u IV čina: Libreto: Anri Melak i Lidovik Halevi. Prevod: Milan Dimović. Muzika: Žorž Bize. Režija: Teofan Pavlovska. Scenografija: Leonid Brailovski. Kostimi: Leonid i Rima Brailovski. Premijera 4. IV 1923.

**Režija u operi
Narodnog pozorišta**

Toska

Premijera 10. I 1914.

Prevodi libreta

**Maskota (Batlja
devojka)**

Komična opereta u III čina.
Libreto: Alfred Diri i Anri Šivo.
Prevod: Dušan Đokić (proza) i
Stanislav Binički (stihovi).
Muzika: Edmon Odran.
Premijera 29. I 1900.

Vilarovi dragoni

Komična opera u III čina.
Libreto: Žozef Lokroa i Ernst
Kormon. Muzika: Luj Eme Majar,
Premijera 7. I 1912.

Aida

Opera u IV čina. Libreto:
Antonio Gislanconi. Muzika:
Duzepe Verdi. Premijera 1. V
1925. Premijera 11. XII 1948.

U dolini

Muzička drama u IV čina.
Libreto: Rudolf Lotar po Anhelu
Gimeri. Muzika: Ezen d'Alber.
Premijera 2. VII 1926.
Premijera 27. VI 1946.

Bal pod maskama

Opera u III čina, pet slika.
Libreto: M. Some i Frančesko
Pjave. Muzika: Đuzepe Verdi.
Premijera 22. II 1927.
Premijera 6. I 1951.

Čarobna frula

Opera u II čina, 16 slika. Libreto:
Ludvik Gizeke i Emanuel
Šikaneder. Muzika: Wolfgang A.
Mocart. Premijera 27. VI 1929.

Fidelio

Opera u II čina, 4 slike. Libreto:
J. Vonajtner i F. Trajčke:
Muzika: Ludvig Van Betoven.
Premijera 22. XI 1929.

Premijera 23. IX 1950.

Hugenoti

Opera u IV čina. Libreto: Ezen
Skrib. Prevod: Stanislav Binički
i Aleksandar Binički. Muzika:
Đakomo Majorber. Premijera 11.
III 1931.

Saloma

Muzička drama. Libreto: Oto
Singer po Oskaru Vajdlu.
Muzika: Rihard Straus.
Premijera 25. XI 1931.

Kazanova

Opera u III čina, 6 slika
s prologom i epilogom.
Libreto: Julijan Kševinski.
Muzika: Ludomir Rožicki.
Premijera 25. IV 1932.

Halka

Opera u IV čina. Libreto:
Vladimir Volski. Muzika:
Stanislav Monjuško. Premijera
11. XI 1933.

Dalibor

Opera u III čina, 7 slika.
Libreto: Jozef Vencig. Muzika:
Bedžih Smetana. Premijera 27. X
1935.

Romeo i Julija

Opera u V činova, 6 slika.
Libreto: Žil Barbie i Mišel Kare
po Viljemu Šekspиру. Premijera
17. XII 1935.

Car i drvodelja

Komična opera u III čina.
Libreto i muzika: Albert Lorcing.

Don Žuan

Komična opera u II čina, 9 slika.
Libreto: Lorenc da Ponte.
Muzika: V. A. Mozart. Premijera
17. I 1938.
Premijera 20. X 1953.

Falstaf

Lirska komedija u III čina, 6
slika. Libreto: Arigo Boito po
V. Šekspиру. Muzika:
Đuzepe Verdi. Premijera 26. I
1940.

**Orfej
(Orfej i Euridika)**

Opera u III čina, 5 slika.
Libreto: Raniero Kalzabiđi.
Muzika: Kristof Vilibald Gluk.
Premijera 29. II 1940.
Premijera 26. XI 1959.

Pajaci

Opera u II čina, s prologom.
Libreto i muzika: Rudero
Leonkaval. Premijera 7. III 1945.

Figarova žendba

Komična opera u IV čina.
Libreto: Lorenc da Ponte po
Bomaršeu. Muzika: V. A. Mozart.
Premijera 21. III 1946.
Premijera 7. IV 1956.
Obnova 24. X 1964.

**Štampana
muzička dela*
Stanislava Biničkog**

Scenska muzika

- 1) »Ljiljan i Omorika«, bajka u 5 činova sa pevanjem — B. Nušić — 1903.
»Moj venčlju«, »Suzo moja«.
- 2) Opera »Na Uranku« po libretu B. Nušića — 1903.
»Tamo za tom gorom«, »Ti si moja«, »Kad bi znala dilber Stano«.
- 3) Pozorišni komad »Put oko sveta« — B. Nušić — 1908. Igre mornara; Španska igra; Crnačka igra; Kineska igra; Haremске pesme; Ah dilber beli golube; Aj bulbul poje; Čempres viti; Čočečka igra; Oj mladosti tužni dani.
- 4) Pozorišni komad »Đido« — J. Veselinović — 1922. Orkestracija muzike D. Jenka.
- 5) Pozorišni komad »Nahod« — B. Nušić — 1923. »Sicilijanska pesma«.
- 6) Pozorišni komad »Tašana« — B. Stanković — 1927. Pesme iz okoline Vranja: Živovale dve drugačke: Katarinče devojče; Begovski sevdah; I Stambol da; Teško oro; Veselo Stojne; Čoček avasi — oro; Memeto more.
- 7) Pozorišni komad »Taras Buliba«, sa pevanjem, po priči N. Gogolja napisao Đura Janković — 1902. S galebom se čajka zavitlala; Tam gde se cvetne šire doline.
- 8) Pozorišni komad »Potera« — M. Glišić.

Instrumentalna dela

- 1) Uvertira »Iz mog zavičaja« — 1899 — Rukopis i štampano delo propali za vreme ratova.
- 2) Simfonijsko melodramska poema »Periklova smrt« na spev V. Ilića, pozorišni komad u 1 činu — 1901. Rukopis i štampano delo propali. »Četvorka« i »A što si se

- Jan« — sonatni oblik dve teme iz srpskih narodnih pesama.
- 3) Simfonijsko melodramska poema »Poslednji gost« na spev V. Ilića — 1906. Rukopis i štampano delo propali.
- 4) Uvertira i simfonijski intermeco za dramu »Ekvinocij« od I. Vojnovića — 1903.
- 5) Vojnički marševi komponovani za duvački orkestar:
- Marš Kraljeve garde (Svečani marš) — 1904.
  - Gardistički marš
  - Marš »Hajd junaci« — 1905.
  - Marš »Kreni, kreni«
  - Marš »Na Drinu« — 1914.

Horske pesme

- Srpske narodne pesme iz okoline Leskovca.
- Šest pesama za zbor »Seljančice« po tekstu Milorada Petrovića: Čuješ dušo; Jesen stiže; Divna noć; Čini ne čini; Dvoje dragih; Hm.
- U kolu — iz zbirke »Seljančice« po tekstu M. Petrovića — 1927.
- Divna noći
- Haj, nek planu srca mlada — po tekstu A. Šantića.
- Srpskoj slobodi — partitura za muški zbor.
- Himna »Joakimu Vujiću« — specijalna kompozicija za mešoviti zbor, komponovana 1899. godine. Prvi put izvedena u Narodnom pozorištu u Beogradu prilikom proslave 50. godišnjice smrti J. Vujića. Rukopis i štampano delo propali u ratu.

Zbirke solo pesama

- Zbirka srpskih narodnih pesama »Mijatovke« po pevanju M. Mijatovića Poslala me stara majka; Kad sum bil mori Đurđo; Razbole se belo Done; Pevnula Jana; Pošla Vanka

- na voda; Zašto Sike, zašto; Cigančica.
- 2) Zbirka pesama iz Južne Srbije »Tetovke«
- Svite momčinja dojdova; Tmna magla; Dremka mi se; Se zapali odajčeto; Što mi je milo i draga.
- 3) Pesme iz Južne Srbije
- Pođo na gore . . .; Memeto more . . .; Puknala, majko, tresnala . . .; Vanka ima crni oči . . .

»Enon Arden« — muzika R. Strausa — aranžman teksta za recitaciju: Stanislav Binički.

* Prema podacima porodice Binički — Milić.

Solo pesme

- Grivna — A. Šantić.
- Kad ja vidješ oči tvoje — J. Ilić.
- Da su meni oči tvoje — J. Ilić.
- Po polju je kiša pala — J. Jovanović — Zmaj.
- Spava moma
- Jorgovan grana procvala — A. Šantić.
- Na Liparu — Đ. Jakšić.
- Mila sliko njena — A. Šantić.
- Dan za danom u nepovrat tone.
- Sidi mi draga, sidi — J. Jovanović — Zmaj.
- Imam jednu želju.

Duhovna stvaranja

- Liturgija Jovana Zlatoustia.
- Opelo.
- Venčanica.
- Blagodarenje.
- Razni tropari.
- Tebe pojem.
- Dostojno jest jako vo istinu — Irmos, posvećeno pevačkoj družini na Sušaku »Jeka sa Jadrana« — 1929.
- Hvalite.

Sastavi:

- Ljubim te — polka franse — Rukopis i štampano delo propali. Proplanak slave — slika u jednoj pojavi u spomen Đ. Jakšiću — od D. Ilića — Rukopis i štampano delo propali. U zagrljaju — koncertna mazurka — Rukopis i štampano delo propali.

Originalni rukopisi

- Put oko sveta — B. Nušić
- Tašana — B. Stanković
- Zlato moje, srce moje Cvetala mi ruža Imam jednu želju
- Kraljevo kolo
- Srpskoj slobodi — muški zbor
- Đido — po D. Jenku
- U kolu (Iz zbirke »Seljančice«)
- Na Uranku — opera
- Jorgovan grana procvala
- Mijatovke
- Ekvinocij — Uvertira — I. Vojnović
- Ježeva molitva
- Pesme iz Južne Srbije
- Svečani marš (Marš kraljeve garde)
- Potera — pesme
- Ljiljan i Omorika — bajka
- Taras Buliba
- Enon Arden — muzika R. Straus — ar. teksta za recitaciju Stanislav Binički
- Gardistički marš
- Irmos
- Duhovne pesme
- Marš na Drinu

1. Stanislav Binički sa svojim roditeljima, 1876.
2. Krštenica Stanislava Biničkog.
3. Stanislav Binički kao bolničar — đak u ratu 1885.
4. Most na Moravi u Jasici pod kućom u kojoj se rodio Stanislav Binički. Na mostu, napred, sedi njegov otac Stevan, inženjerski poručnik.
5. Diploma Filosofskog fakulteta u Beogradu, 1894.
6. Stanislav Binički u Nišu (poslednji s desne strane).
7. Svedočanstvo VI razreda gimnazije, Niš 1888/1889.
8. Stanislav Binički kao suplent u Leskovcu 1894.
9. Stanislav Binički kao student Muzičke Akademije u Minhenu, posle 1894. (drugi red, poslednji s desne strane).
10. Stanislav Binički u vreme studija u Minhenu.
11. Plakat prve srpske opere »Na uranku« od Stanislava Biničkog. Premijera 20. XII 1903.
12. Miroslava Binički, supruga Stanislava Biničkog i njegov verni saradnik, umetnik i poznati muzički pedagog.
13. Program koncerta »Stvorenje sveta«, oratorijum od Hajdna, 7. IV 1908.
14. Izvođenje Betovenove Devete Simfonije u Narodnom pozorištu, Beograd 1911.
15. Miroslava i Stanislav Binički u ateljeu Bete i Riste Vukanović.
16. Plakat velikog koncerta u korist srpskog Crvenog Krsta i sirotinje, Krf jula 1916.
17. Učionica Kraljeve Garde u baraci na Solunskom frontu.
18. Program koncerta u Solunu novembra 1916.
19. Brod »Birdigala« na kome je Garda doputovala u Francusku. Pri povratku za Solun brod je torpiljiran i potonuo.
20. Koncert u Tiljerijama, Pariz 4/17 septembra 1916. Orkestar svira Marseljezu.
21. Velika turneja po Francuskoj. Doček orkestra u Tuluzi 5/18 1916.
22. Antičko pozorište u Oranžu gde je održan koncert.
23. Program koncerta u Bordou 15. oktobra 1916.
24. Diploma Udruženja kompozitora i muzičkih izdavača Francuske kojom se Stanislav Binički prima za člana Udruženja 29. avgusta 1917.
25. Program koncerta u Nici.
26. Grupni portret Kraljeve Garde na železničkoj stanici u Nici 1916.
27. Program koncerta u Solunu 16. marta 1917.
28. Program koncerta siromašnih srpskih izbeglica, kod Bele kule u Solunu 1917.
29. Program koncerta u sali Cinema — Palasa u Solunu 1917.
30. Program koncerta u Solunu 1917.
31. Stanislav Binički sa svojim orkestrom, na brodu pred polazak iz Gruža za Split, maja 1919.
32. Plakat operske predstave »Evgenije Onjegin«, 13. maj 1920. Dirigent Stanislav Binički.
33. Plakat operske predstave »Trubadur«, 14. april 1920. Dirigent Stanislav Binički.
34. Stanislav Binički, kompozitor i dirigent (27. VII 1872 — 15. II 1942).
35. Diploma nastavničkog kolegija Muzičke škole »Stanković« povodom jubileja Stanislava Biničkog, 1924. godine. Karikatura Stanislava Biničkog, rad Vladimira Žedrinskog.
36. Pevačko društvo »Stanković« u Pragu 1924. Stanislav Binički (levo) i Branislav Nušić (desno).

Katalog

37. Stanislav Binički: »Sicilijanska pesma« iz Nušićevog komada »Nahod« — štampana partitura.
38. Pevačka družina »Binički« iz Tetova, 1924. godine.
39. Pozorišni orkestar za vreme pauze u dvorištu »Manježa« (Binički označen sa X).
40. Premijerni plakat »Kaplar Miloje«, pozorišni komad za koji su Ivan pl. Zajc i Stanislav Binički komponovali muziku 1938.
41. Diploma beogradskog podsaveza orkestarskih muzičara svome počasnom članu Stanislavu Biničkom, 1924. povodom jubileja.
42. Plakat proslave 25. godišnjice umetničkog rada Stanislava Biničkog, 1924. godine.
43. Diploma Udruženja prodavaca novina svome utemeljaču Stanislavu Biničkom, 1936.
44. Čestitka članova Operskog hora povodom 25. godišnjeg jubileja.
45. Diploma Akademskog pevačkog društva »Obilić« Stanislavu Biničkom povodom 25. godišnjeg jubileja.
46. Klavirski izvod opere »Na uranku«.
47. Uvertira za »Ekvinocijo«, originalni rukopis.
48. Uvertira »Ljiljan i omorika«, originalni rukopis.
49. »Put oko sveta«, fragment iz I čina, originalni rukopis.
50. »Tašana«, fragment partiture, originalni rukopis.
51. »Taras Buljba«, fragment, originalni rukopis.
52. Album kompozicija iz 1902. godine.
53. Ordenje Stanislava Biničkog.
59. GRIVNA, (kupiću ti zlatnu grivnu). Tomić Živojin, tenor, uz pratnju orkestra Berlinske Državne opere. (Odeon, AA 176004 b, XCII).
60. PO POLJU JE KIŠA PALA. Tomić Živojin, tenor, uz pratnju orkestra Berlinske Državne opere. (Odeon, A 192507 a, XXIII-3).
61. MIJATOVKE RAZBOLE SE BELO DONE. Tomić Živojin, tenor, uz pratnju orkestra Berlinske Državne opere. (Odeon, AA 176003 a, LXXXV).
62. ČINI NE ČINI. Mešoviti hor Narodnog pozorišta u Beogradu. (Odeon, A 19258 a, XXIII-8).
63. MARŠ NA DRINU. Orkestar Beogradskog Garnizona. Dirigent Franc Klinar.

Gramofonske ploče iz Fonoteke Muzeja pozorišne umetnosti

54. NA URANKU. Nikolić Jelena, sopran uz pratnju orkestra Opere, Beograd. (Odeon, A 192676 b, IX-6).
55. DA SU MENI OČI TVOJE. Janković Stanoje, bariton. (His master's voice, AM 1083, XVII-4).
56. RAZBOLE SE BELO DONE. Mijat Mijatović, tenor; Mitrović Božidar, bariton. (His master's voice, 15-12936, XIX-6).
57. ČEMPRES VITI, iz Puta oko sveta. Nikolić Jelena, Bošnjaković Milica, Osvaldova Olga i Vrhunac Anica. (Odeon, A 192552 b, V-7).
58. DIVNA NOĆI. Nikolić Jelena, Bošnjaković Milica, Vrhunac Anica i Jeftić Jelena. (Odeon, A 192552 a, V-7).

Izdanje Muzeja pozorišne umetnosti SR Srbije
Stručno veće Muzeja pozorišne umetnosti SR Srbije

Predsednik: dr Petar Volk, upravnik

članovi:

Siniša Janić

Oiga Milanović

Ksenija Orešković

Veroslava Petrović

Autor izložbe i kataloga: Veroslava Petrović

Realizacija: Studio Structure, Beograd

Design: Saveta i Slobodan Mašić

Lektor: prof. Slobodan Ristić

Tehnički urednik: Ratomir Radović

Štampa: Srboštampa, Beograd

Klišea: Glas, Beograd

Rešenjem broj 413-717/73-02 RSK SRS
oslobodeno poreza na promet.

